

บทความวิชาการ : ค่าจ้างประชานิยมต้องสมดุลกับภาวะเศรษฐกิจและแข่งขันได้

เอกสารประกอบการบรรยาย

หลักสูตรผู้บริหารสื่อสารมวลชนด้านกิจการกระจายเสียงโทรทัศน์

สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

ณ ห้องประชุม ThaiPBS วันที่ 18 มีนาคม 2566

ดร.ธนิต โสรัตน์

ประธานบริษัทในเครือวี-เซอร์ฟกรุ๊ป จำกัด

รองประธานสภาองค์การนายจ้างผู้ประกอบการค้าและอุตสาหกรรมไทย

ช่วงใกล้เลือกตั้งคาดว่าจะอยู่ในช่วงต้นพฤษภาคม 2566 พรรคการเมืองต่างๆ ชูประเด็นหาเสียงเอาใจ “Voter” โดยใช้กลยุทธ์แบบการตลาดทุกรูปแบบที่เรียกว่า “นโยบายประชานิยม” (Populism) แบบสุดโต่งมากที่สุดเท่าที่เคยมีมาให้กันตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยชรา นโยบายที่นำมาหาเสียงมีการแบ่งกลุ่มอาชีพตั้งแต่ มนุษย์เงินเดือนไปจนถึงเกษตรกร หากทำได้จริงประเทศไทยจะกลายเป็นรัฐสวัสดิการอยู่ในชั้นแนวหน้าของโลก งบประมาณที่แต่ละพรรคการเมืองหากได้เป็นรัฐบาลต้องใช้ในแต่ละปีต่ำสุด 6.0 แสนล้านบาท พรรคที่ใช้เงินมากกว่า 1.0 ล้านล้านบาท ขณะที่งบประมาณของประเทศแต่ละปีไม่เกิน 3.3 ล้านล้านบาทส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายประจำของแต่ละกระทรวงรวมถึงงบชำระหนี้ซึ่งเกิดจากงบประมาณขาดดุลไม่พอกับรายรับต้องจัดสรรเงินมาใช้หนี้ประมาณ 3.0 แสนล้านบาท งบประมาณที่ใช้ในการลงทุนต่างๆ มีเหลือไม่เกินร้อยละ 20

หากรัฐบาลหลังเลือกตั้งทำตามที่ได้หาเสียงเพียงแค่ 5 ปีจะเห็นความเสี่ยงจากผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง หนี้สาธารณะจะพุ่งสูง ค่าเงินบาทจะอ่อนค่าตามด้วยเงินเฟ้อจะสูงจากค่าจ้างประชานิยมและการเก็บภาษีเพื่อชดเชยรายจ่ายขาดดุล การลงทุนอาจลดลง 1 ใน 2 ของที่เป็นอยู่และอาจเห็นการย้ายฐานการผลิตไปประเทศที่มีต้นทุนต่ำกว่า พรรคการเมืองที่ชูนโยบายประชานิยมจะต้องตอบคำถามประชาชนว่าแหล่งที่มาของเงินจะมาจากไหนซึ่งแน่นอนคือการกู้เงินด้วยการออกพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งเป็นภาระของชาติในอนาคต ผลเสียหายที่ตามมาหากที่ประเมินได้เหมือนที่เกิดในหลายประเทศเช่น ประเทศฟิลิปปินส์ในยุคประธานาธิบดีมาโกส (พ.ศ.2508 - พ.ศ.2529) ปัจจุบันคือศรีลังกา, เมียนมา, สปป.ลาว ฯลฯ ที่ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศสกุลเงินในประเทศไม่มีราคาและเงินเฟ้อรุนแรง

ประเด็นที่อยากสื่อสารในบทความนี้เกี่ยวข้องกับนโยบายค่าจ้างแบบก้าวกระโดดจะส่งผลกระทบและความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจทั้งด้านมิติการลงทุน การจ้างงาน การขยายตัวทางเศรษฐกิจรวมถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พรรคการเมืองหลายพรรคได้นำนโยบายค่าจ้างประชานิยมหาเสียงเอาใจกลุ่มผู้ใช้แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบเฉพาะที่ทำงานในภาคเอกชนไม่รวมเกษตรกรและภาคการศึกษา-สุขภาพมีประมาณ 23.62 ล้านคน ขอยกตัวอย่างบางพรรคการเมืองเริ่มจากพรรคก้าวไกลปรับค่าจ้างวันละ 450 บาท และลดเวลาทำงานจาก 48 ชั่วโมงเหลือ 40 ชั่วโมง/สัปดาห์ ขณะที่พรรคเพื่อไทยปรับค่าแรงอัตราเดียว

ทั่วประเทศอัตราวันละ 600 บาทและปรับเงินเดือนผู้จบปริญญาตรีจาก 15,000 บาทเป็น 25,000 บาทแต่จะทยอยปรับภายในเวลาห้าปีหรือภายในปี พ.ศ.2570 แนวคิดค่าจ้างประชานิยมคือ “รดน้ำที่ราก” เพื่อแก้ความเหลื่อมล้ำของรายได้ โดยปรับจากอัตราปัจจุบันต่ำสุดวันละ 328 บาทและสูงสุดวันละ 354 บาทหรือเฉลี่ยประมาณวันละ 341 บาท นัยยะว่าจะทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 และระบุว่ามียอดหนี้ที่นับจากปีแรกที่เข้ามาเป็นรัฐบาล ประเด็นที่ต้องเข้าใจตรงกันว่าเศรษฐกิจของไทยไม่ได้เข้มแข็งช่วงช่วงห้าปีก่อนโควิด-19 (พ.ศ.2558-2562) เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 3.3 ปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยขยายตัวได้เพียงร้อยละ 2.6 และปีนี้ภาคส่งออกอาจขยายตัวได้เพียงร้อยละ 0.4 แต่ยังคงคาดการณ์ทางบวกว่าจีดีพีอาจขยายตัวได้ร้อยละ 3.5-3.7

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาถึงจะเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลหรืออุตสาหกรรม 4.0 แต่เนื้อในภาคการผลิต-บริการ-โลจิสติกส์และเกษตรกรรมส่วนใหญ่เป็นการใช้แรงงานแบบเข้มข้น **ค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นจากนโยบายหาเสียงจะถูกผลักดันไปเป็นต้นทุนของทุกกิจกรรมซึ่งอยู่ในโซ่อุปทานการผลิต ผลคือจะเห็นเงินเฟ้อที่สูงซึ่งกลับไปกระทบกำลังซื้อของประชาชน** ขณะที่ไทยเป็นประเทศที่เศรษฐกิจถูกขับเคลื่อนจากภาคส่งออกในลักษณะ “Export Oriented” เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการผลิต ภาคบริการ ภาคเกษตรกรรม และเกษตรแปรรูปซึ่งรวมถึงประมงและปศุสัตว์จะทำให้ต้นทุนส่งออกสูงขึ้นจนแข่งขันไม่ได้ ประเด็นที่ต้องเข้าใจคือสินค้าส่งออกของไทยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมรับจ้าง (OEM) หรือผลิตตามแบรนด์ของผู้สั่งซื้อซึ่งการแข่งขันด้านราคามีความอ่อนไหวเมื่อเทียบกับสินค้าจากประเทศคู่แข่งในภูมิภาคเช่น จีน, อินเดีย, เวียดนาม, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, กัมพูชา ฯลฯ

ภาพรวมเศรษฐกิจโลกมีการเชื่อมโยงกันและอยู่ในภาวะที่ยังเปราะบางขณะยังไม่ได้ปรับค่าจ้างส่งออก ไตรมาสสุดท้ายของปีที่แล้วยังหดตัวร้อยละ 10.5 และปี พ.ศ.2566 คาดว่าอาจขยายตัวได้เพียงร้อยละ 0.4 การแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้ขยายตัวได้สูงๆ หรือการแก้ปัญหาหารายได้และความเหลื่อมล้ำยากจนของประชากรซึ่งผู้มีรายได้น้อยรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีจำนวนสูงถึง 14.59 ล้านคนคงไม่ได้แก้ด้วยการเพิ่มค่าจ้างประชานิยมแบบก้าวกระโดด หากแก้ได้ง่ายๆ ว่าปีเดียวจะให้จีดีพีจากปีที่แล้วขยายตัวร้อยละ 2.6 พุ่งไปเป็นร้อยละ 5.5 โดยไม่มีปัจจัยเอื้อรองรับหลายประเทศคงใช้วิธีนี้และคงไม่มีประเทศด้อยพัฒนาเหลืออยู่บนโลกนี้

ต้องเข้าใจว่า “ค่าจ้าง” ผู้จ่ายคือ “นายจ้าง” ไม่ใช่รัฐบาลหรือที่มาจากพรรคการเมืองซึ่งสัญญาว่าจะให้กับประชาชน เกี่ยวข้องกับความสามารถของนายจ้างที่มีศักยภาพแตกต่างกัน สถานประกอบการของไทยซึ่งรวมโรงงานอุตสาหกรรม (ณ 31 ธ.ค. 65) มีจำนวน 850,480 กิจการ ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดย่อม (Micro Finance) ทุนจดทะเบียนไม่เกินหนึ่งล้านบาทมีสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 59.3 รองลงไปขนาดเล็กและกลางสัดส่วนรวมกันร้อยละ 29.7 บริษัทขนาดใหญ่ที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเป็นบริษัทมหาชนมีเพียง 1,382 กิจการสัดส่วนร้อยละ 0.16 จากที่กล่าวจะเห็นถึงความแตกต่างของนายจ้างที่มีศักยภาพจ่ายค่าจ้างสูงมีสัดส่วนน้อยนิด ขณะที่นายจ้างส่วนใหญ่เป็นรายย่อยและเอสเอ็มอี (MSMEs) ส่วนใหญ่ไม่ใช่ไฮเทคหรือใช้ “Digital Driven” ใช้เทคโนโลยีพื้นฐานขาดนวัตกรรมทำให้การแข่งขันด้านราคามีความอ่อนไหว ที่ผ่านมาจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด-19 และปีนี้เผชิญเศรษฐกิจโลกชะลอตัวทำให้ธุรกิจเหล่านี้มีสถานะ

อ่อนแอสะท้อนจาก NPL ของสถาบันการเงินอยู่ในระดับสูงมีหนี้ที่รอปรับโครงสร้างมากกว่าหนึ่งล้านล้านบาท แสดงให้เห็นความเปราะบางของนายจ้างที่อาจได้รับผลกระทบจากนโยบายค่าจ้างประชานิยม

มีการกล่าวว่าการปรับค่าจ้างประชานิยมอาจกระทบเศรษฐกิจและนายจ้างไม่มากเพราะจำนวนผู้อยู่ในระบบประกันสังคมซึ่งรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำมีประมาณ 3-4 ล้านคน **ปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นจริงการปรับค่าจ้างจะกระทบไปทั้งระบบตั้งแต่ระดับล่างไปถึงระดับสูงคือต้องปรับตั้งแต่แรงงานต่างด้าวไปจนถึงระดับบริหาร** ภายใต้สภาวะเศรษฐกิจที่เฟื่องฟูตัวและนายจ้างอยู่ในสภาวะเปราะบางหลายกิจการอาจไปไม่ไหวหรือธุรกิจที่มีศักยภาพอาจเห็นการย้ายฐานการผลิตครั้งใหญ่ของประเทศ การลงทุนใหม่ทั้งในประเทศและ FDI อาจมีทางเลือกที่ดีกว่าในการไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศเวียดนามซึ่งค่าจ้างแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันหากใช้ค่าเฉลี่ยประมาณ 240 บาท/วัน เปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างของพรรคก้าวไกลที่ระบุวันละ 450 บาททั่วประเทศทำให้ค่าจ้างห่างกันถึงร้อยละ 87.5

ค่าจ้างประชานิยมที่แข่งขันไม่ได้ทั้งห่างกับประเทศคู่แข่งเช่นเวียดนามเกือบเท่าตัวจะทำให้ไทยเสียโอกาสในการรับอานิสงส์จากการลงทุนที่ธุรกิจชาติตะวันตก-ญี่ปุ่นมีแนวโน้มย้ายฐานการผลิตจากประเทศจีนเพื่อลดความเสี่ยงการขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศ ประเทศที่ได้รับประโยชน์จากการย้ายฐานการผลิตออกจากจีนคือ เวียดนามเป็นประเทศที่มีศักยภาพดีกว่าไทยเช่น ค่าแรงต่ำ มีแรงงานจำนวนมากเป็นวัยหนุ่ม-สาวเป็นสมาชิก FTA กับยุโรปและอยู่ในข้อตกลง TPP ตลอดจนมีกฎหมายที่เอื้อต่อการลงทุนด้านการส่งออกและการลงทุน FDI ทั้งห่างไทยไปหลายปีแล้ว จีดีพีที่ผ่านมาเวียดนามขยายตัวร้อยละ 8.02 และปีนี้อาจขยายตัวได้ร้อยละ 6.25 ซึ่งห่างไกลกับไทยมาก ประเทศที่ได้รับประโยชน์ไปเต็มๆ จากนโยบายค่าจ้างนิยมของไทยคือประเทศเวียดนาม ตามด้วยอินเดียนีเซีย

เทียบค่าแรงขั้นต่ำ 10 ชาติอาเซียน

ประเทศ	ค่าแรงขั้นต่ำรายวัน (บาท)	ค่าแรงขั้นต่ำรายเดือน (บาท)	เมื่อเปรียบเทียบกับไทย (บาท)	ปรับขึ้นเมื่อ
อินโดนีเซีย	372	11,184	544 ▲	ม.ค. 65
มาเลเซีย	400	12,000	2,400 ▲	พ.ค. 65
เวียดนาม	240	7,200	2,200 ▲	ก.ค. 65
ลาว	100	3,021	464 ▲	ส.ค. 65
กัมพูชา	230	6,875	75 ▲	ม.ค. 65
ฟิลิปปินส์	362	10,860	570-2,100 ▲	มี.ย. 65
เมียนมา	80	2,400	-	-
สิงคโปร์	ไม่มี	33,840*	980 ▲	-
บรูไน	ไม่มี	20,900	-	ก.ค. 65
ไทย	336	10,080	อยู่ระหว่าง การพิจารณา	อยู่ระหว่าง การพิจารณา

หมายเหตุ: 1. ใช้อัตราแลกเปลี่ยนวันที่ 8 ส.ค. 2565 ที่ 35.46 ดอลลาร์/บาท
2. เป็นเรทสูงสุดของแต่ละประเทศ
*สิงคโปร์ไม่มีค่าแรงขั้นต่ำ แต่เรียกว่าเป็นฐานเงินของแรงงาน ภายใต้ระบบ PWM

23 ส.ค. 65 **SPOTLIGHT**

ที่มา : <https://www.amarintv.com>

ต้องยอมรับว่าค่าจ้างขั้นต่ำของไทยเมื่อเทียบกับศักยภาพควรอยู่ในระดับสูงกว่าที่เป็นอยู่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูง เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างไม่ใช่ใช้นโยบายประชานิยมซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถกับศักยภาพของนายจ้างที่แตกต่างกัน จำนวนสถานประกอบการซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานรายย่อยและเอสเอ็มอีรวมกันมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 89 ส่วนใหญ่สถานะมีความเปราะบาง การนำค่าจ้างของไทยไปเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างสิงคโปร์, เกาหลีใต้, ญี่ปุ่นหรือนักวิชาการบางท่านไปเปรียบเทียบกับประเทศแถบสวีเดนประเทศเหล่านั้นผ่านการพัฒนามาอย่างยาวนาน ค่าจ้างที่สูงของประเทศที่พัฒนาแล้วแลกมาด้วยค่าครองชีพที่สูง ขอยกตัวอย่างประเทศญี่ปุ่นค่าจ้างมีหลายอัตราเฉลี่ยชั่วโมงประมาณ 961 เยน/ชั่วโมง คิดเป็นเงินไทยเดือนละ 58,000 บาท ค่าเช่าห้องขานเมืองเดือนละ 15,000 บาท ค่าอาหารมีอยู่ 1,000 เยน หรือประมาณเดือนละ 22,500 บาท แคน้ำดื่มของไทยขวดละ 10 บาทแต่ของญี่ปุ่นขวดละ 26 บาท ค่าจ้างขั้นต่ำของญี่ปุ่นไม่ได้สูงจนสามารถดูแลคนได้ 2-3 คนเพราะเป็นเพียงค่าจ้างแรกเข้า

ที่กล่าวเป็นเพียงตัวอย่างเพื่อให้เห็นว่าประเทศที่พัฒนาแล้วค่าจ้างสูงแต่ค่าครองชีพก็สูงตาม การปรับค่าจ้างจำเป็นต้องเข้าใจถึงบริบทความแตกต่างเศรษฐกิจที่ขยายตัวโดยการปรับค่าจ้างให้สูงเพื่อเร่งการบริโภคเป็นวัฏจักรค่าจ้างที่สูงราคาสินค้า-ค่าครองชีพก็สูงตาม สินค้าส่งออกของไทยส่วนใหญ่แข่งขันด้านราคาจะกระทบภาคส่งออกอย่างรุนแรง แม้แต่สินค้าที่ผลิตในประเทศซึ่งไทยมี FTA กับหลายประเทศหากสินค้าราคาสูงสินค้าราคาถูกจากจีน-เวียดนามก็เข้ามาแข่งด้านราคาที่สุดนายจ้างหากไม่ปิดกิจการก็ต้องลดคน **ทางเดินของประเทศไทยต้องมุ่งไปสู่อุตสาหกรรมไฮเทคซึ่งใช้เอไอ-โรโบติก-อโตเมชั่น** แม้แต่ภาคเกษตรก็ต้องเปลี่ยนเป็น “Agitect” ผลข้างเคียงคู่ขนานไปกับ “Technology Disruption” ที่ไม่เป็นมิตรกับการใช้แรงงานมนุษย์ ภาครัฐและภาคการเมืองต้องไม่หวังผลการเมืองระยะสั้นเพียงเพื่อเอาใจประชาชนแลกกับคะแนนเสียงมิฉะนั้นจะเป็นการทำลายโครงสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของชาติ ค่าจ้างขั้นต่ำควรเป็นเท่าใดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการค่าจ้างหรือ “ไตรภาคี” ซึ่งมีตัวแทนของลูกจ้าง-นายจ้าง-ภาครัฐมีสูตรในการปรับชัดเจน เช่น สภาวะเศรษฐกิจ เงินเฟ้อ ความสามารถของนายจ้างและความเป็นอยู่ของลูกจ้างซึ่งนายจ้าง-ลูกจ้างใช้สูตรนี้ร่วมกันมาไม่น้อยกว่าสามทศวรรษ

ปัจจุบันไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยเกือบครึ่งแรงงานใหม่มีค่านิยมเลือกงานส่วนหนึ่งชอบงานฟรีแลนซ์มากกว่าการเป็นลูกจ้างประจำหรืองานที่สอดคล้องคุณภาพชีวิตบางส่วนเลือกที่จะทำงานในต่างประเทศ “Work & Travel” ทำให้อุปทานแรงงานน้อยกว่าอุปสงค์ความต้องการ ตลาดแรงงานปัจจุบันเป็นของลูกจ้างซึ่งจะทำให้ค่าตอบแทนหรือค่าจ้างมีแนวโน้มขยับสูงขึ้นไปตามภาวะความต้องการ **“สำหรับนายจ้างค่าจ้างเท่าใดไม่ใช่ประเด็นความสำคัญอยู่ที่ผลตอบแทนในรูปของผลิตภาพแรงงานที่สูงและสามารถแข่งขันได้”** เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะของภาคแรงงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนผ่านรวมถึงความตั้งใจในการประกอบสัมมาอาชีพะพรการเมืองไม่ควรใช้เพียงใช้นโยบายประชานิยมอาจกระตุ้นกำลังซื้อระยะสั้นแต่จะส่งผลเสียหายต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

สามารถสแกนและดาวน์โหลดบทความนี้ได้ที่ QR CODE
รวมถึงค้นหาบทความทางวิชาการของดร.ธนิต โสรัตน์ ได้ที่
เว็บไซต์ www.tanitsorat.com tanit.sorat
 ดร.ธนิต โสรัตน์

